

Nieuwsbrief

februari 2007 (nummer 1)

Hiermee ontvangt u de eerste nieuwsbrief om u op de hoogte te stellen en houden van de ontwikkelingen rond het VoorZorgprogramma en het daarbij behorende onderzoek. Deze nieuwsbrief zal vanaf heden 3 à 4 keer per jaar verschijnen. U kunt de informatie hieruit eventueel toevoegen als rubriek aan reeds bestaande nieuwsbrieven binnen uw organisatie.

VoorZorg Algemeen

(zie www.voorzorg.info)

VoorZorg is gebaseerd op het Amerikaanse programma 'Nurse Family Partnership' (NFP), dat ontwikkeld is door professor David Olds en in een 25 jaar durend onderzoek effectief is gebleken. Kinder- en jeugdpsychiater Alfons Crijnen nam het initiatief om het programma voor Nederland toegankelijk te maken.

VoorZorg is een programma voor jonge vrouwen tot 25 jaar die zwanger zijn van hun eerste kind en weinig of geen opleiding hebben genoten en ook in andere opzichten een verhoogd risico lopen om problemen te krijgen met de opvoeding. Zij krijgen verpleegkundige ondersteuning bij hun zwangerschap en bij de verzorging en opvoeding van hun kind.

VoorZorg bestaat uit een intensief schema van huisbezoeken door ervaren jeugdverpleegkundigen die een aanvullende opleiding voor VoorZorg hebben gevolgd. De huisbezoeken beginnen in de zestiende week van de zwangerschap en gaan door tot het kind 2 jaar wordt. De frequentie ligt op gemiddeld twee bezoeken per maand, met verhoogde frequenties (wekelijks) in de eerste maand van het programma en tijdens de eerste zes weken na de geboorte. Gedurende de laatste vier maanden neemt de frequentie van de huisbezoeken af tot een keer per maand. De huisbezoeken duren 1 à 1½ uur.

De belangrijkste doelstellingen van VoorZorg zijn:

- Verbetering van het zwangerschaps- en geboorteproces voor moeder en kind;
- Verbetering van de gezondheid en ontwikkeling van het kind, en
- Verbetering van de persoonlijke ontwikkeling van de moeder en haar mogelijkheden voor opleiding en werk, zodat zij meer kan betekenen voor haar kind.

Tijdens de huisbezoeken werken de verpleegkundigen met de moeders aan zes onderwerpen:

- de gezondheid van de moeder;
- de gezondheid en veiligheid van het kind;
- de persoonlijke ontwikkeling van de moeder;
- de rol van de moeder als opvoeder van haar kind;
- de relatie van de moeder met familie en vrienden, en
- het gebruik van gemeenschapsvoorzieningen door de moeder.

Selectiecriteria

De beoogde doelgroep van VoorZorg bestaat uit zwangere vrouwen die nog niet eerder een levend geboren kind hebben gekregen. Het gaat daarbij om vrouwen die worden geconfronteerd met meerdere risico's.

Gekozen is voor twee selectiemomenten: de eerste door de verloskundige zorg (of een ander die bij de zwangere betrokken is), de tweede door de VoorZorgverpleegkundige. De selectiecriteria, zoals vastgesteld door het projectteam van VoorZorg zijn:

- 1) Eerste selectie (verloskundige of andere zorg)
 - geen eerder geboren levend kind
 - deelname moet starten bij uiterlijk 28 weken zwangerschap
 - leeftijd maximaal 25 jaar
 - opleidingsniveau maximaal lbo/vbo, praktijkonderwijs of VMBO kaderberoepsgerichte leerweg of twee jaar onderwijs in een andere schoolopleiding in het voortgezet onderwijs aansluitend op het basisonderwijs
 - enige beheersing van de Nederlandse taal
- 2) Tweede selectie (voorzorgverpleegkundige)
 - inhoudelijk*
 - geen steunend sociaal netwerk/partner
 - alcohol- en/of drugsgebruik
 - actueel gezinsgeweld of partnergeweld
 - zelf mishandeld
 - psychische problematiek: angst, depressie
 - irreële opvattingen over a.s. moederschap
 - niet-pluis gevoel bij verpleegkundige
 - niet afgemaakte vooropleiding, schoolverlater, werkloos
 - financiële en/of huisvestingsproblemen
 - voorwaardelijk*
 - kan voldoende in het Nederlands communiceren om de inhoud te begrijpen
 - lijkt insteek van het programma te snappen
 - geen verhuisplannen buiten de regio binnen 2 jaar
 - bereidheid om aan dit (in principe gehele) programma mee te doen
- 3) contra-indicaties
 - zware psychiatrische problematiek of aperte psychoses
 - zware drugs- en/of alcoholverslaving

VoorZorg Onderzoek

Om te onderzoeken of VoorZorg ook in de Nederlandse situatie een meerwaarde heeft boven op de reguliere zorg zal begin 2007 een gerandomiseerd gecontroleerd onderzoek, Randomised Controlled Trial (RCT), starten als project van de Academische Werkplaats Jeugdgezondheidszorg. Verder zal geëvalueerd worden hoe dit nieuwe interventieprogramma in de praktijk werkt en welke organisatorische voorwaarden nodig zijn om de interventie gedegen uit te voeren.

In totaal zullen minimaal 456 (aanstaande) moeders geïnterviewd worden: de helft interventiegroep die wel VoorZorg ontvangt en de andere helft een controlegroep die geen VoorZorginterventie krijgt maar wel de gebruikelijke preventieve zorg.

Deze twee groepen worden met elkaar vergeleken op het gebied van persoonlijke gezondheid, gezonde omgeving, levensloop, (opvattingen over) moederschap, familie en vrienden en gebruik van voorzieningen.

In totaal zullen 6 metingen worden gedaan:

- 1) bij 16 tot 28 weken zwangerschap
- 2) bij 32 weken zwangerschap
- 3) bij 2 maanden
- 4) bij 6 maanden
- 5) bij 12 maanden
- 6) bij 24 maanden

Dit onderzoek naar VoorZorg zal worden uitgevoerd in een samenwerkingsverband tussen Evean Jeugdgezondheidszorg, het Instituut voor Extramuraal Geneeskundig Onderzoek / Afdeling Sociale Geneeskunde van het VUmc en het NJI (voorheen NIZW). De uitvoerders zijn drs. Elle Struijf (promovendus), dr. Silvia van Coeverden (senior onderzoeker) en drs. Mieke de Haan (onderzoeksassistent) onder begeleiding van dr. Frank van Leerdam (projectleider), dr. Alfons Crijnen (initiator) en prof.dr. Remy HiraSing (hoogleraar Jeugdgezondheidszorg).

Start van het onderzoek

Het onderzoek start begin 2007 met de 1^e meting bij aanstaande moeders die zich hebben aangemeld via verloskundigen en VoorZorgverpleegkundigen. Deze 1^e meting vindt plaats kort na aanmelding van de aanstaande moeder en wordt uitgevoerd door speciaal daarvoor getrainde interviewsters.

Wie doen mee?

Op dit moment hebben de volgende regio's zich aangesloten bij het onderzoek: Thebe (Tilburg), Ouder- En Kindzorg (Rotterdam), Evean Jeugdgezondheidszorg (Zaanstad en Purmerend), Thuiszorg Breda (Breda), Icare (Lelystad/Dronen en Zwolle), Vivent (Den Bosch), GGD Amsterdam (Amsterdam), Kruiswerk West-Veluwe en Zorggroep Noord Limburg (Venlo).

Aanmeldingsprocedure Onderzoek

De VoorZorgverpleegkundigen informeren moeders die aan de selectiecriteria van het VoorZorgprogramma voldoen over het onderzoek door middel van een informatiebrief die zij mondeling toelichten. Bij deze brief zit een toestemmingsformulier (informed consent). Het is de bedoeling deze mondeling toe te lichten en samen met de moeder in te vullen, te laten ondertekenen en (eventueel na bedenktijd moeder) retour te zenden in meegestuurde antwoordenvolop. De VoorZorgverpleegkundige meldt de deelnemster aan via het volgende emailadres: mi.dehaan@vumc.nl door middel van het aanmeldingsformulier Onderzoek VoorZorg en door het faxen (of scan mailen) van het toestemmingsformulier met daarop het adres en telefoonnummer van de moeder (faxnummer: 020 4448387).

Na de verkregen toestemming van de moeder vindt randomisering plaats. Op volstrekt willekeurige wijze wordt bepaald of de moeder tot de controlegroep of tot de interventiegroep van het onderzoek zal behoren. Na de randomisering ontvangt de VoorZorgverpleegkundige binnen 3 werkdagen bericht via de mail of de deelnemster tot de interventie- of controlegroep van het onderzoek behoort. Vervolgens wordt de uitslag van de randomisering aan de moeder meegedeeld door de VoorZorgverpleegkundige.

Belangrijke (email)adressen, websites en telefoonnummers

VoorZorgonderzoek

Mieke de Haan (onderzoeksassistent)
Academische Werkplaats JGZ VUmc

MI.deHaan@vumc.nl
020-4448108

VoorZorgprogramma

Geraldien Blokland (training)
Klaas Kooijman (uitvoering en ontwikkeling)
Nederlands Jeugd Instituut (NJI)

G.Blokland@nji.nl
K.Kooijman@nji.nl

Websites

www.VoorZorg.info
www.nji.nl
www.sgvumc.nl
www.emgo.nl

Colofon

*Deze nieuwsbrief wordt uitgegeven door de Academische Werkplaats JGZ
Redactie: S. van Coeverden, I. Rebers, M. de Haan en F. van Leerdam.
Reacties en copy voor volgende nieuwsbrieven zijn van harte welkom.
Contactadres: Mieke de Haan, MI.deHaan@VUmc.nl, 020-4448108*